

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Rapporten Styrmedel för CCS och CCU - Avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid

KN2024/00693

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

Bakgrund

Energimyndigheten har fått i uppdrag att ”utreda och föreslå styrmedel för CCS (Carbon Capture and Storage) som kan bidra till att de klimatpolitiska målen nås. Arbetet ska ta sikte på alla utsläpp från el- och fjärrvärmesektorn samt från industri som annars kan förväntas kvarstå även på lång sikt, men ett särskilt fokus ska vara industrins kvarvarande processrelaterade utsläpp t.ex. cementproduktion och raffinaderier. I uppdraget ingår också att analysera de långsiktiga klimat-effekterna och potential att bidra till Sveriges klimatmål av att fånga in och använda koldioxid i exempelvis industriell produktion, s.k. CCU (Carbon Capture and Utilization) samt att föreslå styrmedel för att främja CCU. Eventuella styrmedel ska utformas i enlighet med det klimatpolitiska ramverket och vara förenliga med EU-rätten.”

I den föreliggande rapporten redovisar Energimyndigheten sex förslag. De fem första förslagen innebär justeringar av befintliga regelverk. Konkret föreslås att:

1. Vidga Industriklivets stöd till CCS och CCU oavsett koldioxidens ursprung, dock endast där rimliga alternativ saknas (jfr 5.4).

2. Använda offentlig upphandling för att premiera klimatneutrala material, och ta vidare Naturvårdsverkets förslag¹ om en myndighetsledd hubb/beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativa konstruktionsmaterial (jfr 5.5).
3. Säkerställa att gröna kreditgarantier kan gå till infrastruktur för infångad koldioxid (jfr 5.6).
4. Verka för att nyansera EU:s regelverk för avfall och återvinning, såtillvida att CCU bör kunna få stöd eller andra incitament när andra alternativ inte är möjliga (jfr 5.7).
5. Likställa RFNBO (Renewable Liquid and gaseous Fuels of Non-Biological Origin) med biodrivmedel i beskattning och reduktionsplikt (jfr 5.8).
6. Utredda ett plastansvar som kan finansiera CCS/CCU och andra åtgärder, genom en skatt på jungfrulig fossil plast och ett stöd för åtgärder som förhindrar att det kol som bundits i plasten kommer ut i atmosfären (jfr 5.3.1).

Det sjätte förslaget skulle innebära ny lagstiftning och/eller reglering och avser prissättning av inflöden av fossilt kol som används i material såsom plast. Problemet som ska åtgärdas är att utsläppen i dag prissätts först vid förbränning, och incitamenten för att korrekt attribuera och överföra denna kostnad uppåt i avfalls- och produktionskedjan är för svaga. För att komma till bukt med detta föreslås ett utökat producentansvar där den aktör som sätter plast på marknaden ansvarar för att materialet samlas in och behandlas, och för att denna behandling inte resulterar i att koldioxid släpps ut i atmosfären. Rent praktiskt föreslås att staten dels beskattar jungfrulig fossil plast som sätts på marknaden, dels betalar ut stöd till CCS/CCU, ökad utsortering av plast och andra åtgärder som förhindrar att det kol som bundits in i plasten kommer ut i atmosfären. Hur skatten ska differentieras och om den ska träffa plastråvara eller plastprodukter behöver utredas närmare, liksom vilken typ av åtgärder som ska kunna få stöd och hur stödet ska fördelas.

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslagen 1, 3, 4 och 5, som syftar till att göra befintliga styrmedel mer konkurrensneutrala.

Konkurrensverket har principiellt inte heller något att invända mot förslag 2 om att premiera klimatneutrala material i offentliga upphandlingar och att i det syftet upprätta ett myndighetsledd nätverk/hubb. Verket vill dock i det sammanhanget betona vikten av att upphandla konkurrensneutralt och i enlighet med upphandlingsreglerna. Det finns mot den bakgrunden skäl att involvera Upphandlingsmyndigheten, som är stödmyndigheten för offentlig upphandling, i arbetet med

¹ Naturvårdsverket, 2023. *Underlag till regeringens kommande klimathandlingsplan och klimatredovisning*. Hubben ska främja kunskapsutveckling och användandet av klimatprestanda i upphandlingskrav.

hubben. Konkurrensverket vill även peka på att eventuella kravspecifikationer bör vara så generella och teknikneutrala som möjligt för att inte i onödan begränsa kretsen av potentiella anbudsgivare. Exempelvis framstår ett krav på att minska klimatpåverkan specifikt genom CCS/CCU som onödigt specifikt. Tekniken bör snarare godtas som ett av flera accepterade sätt att reducera klimatpåverkan.

Avseende det sjätte förslaget, att utreda ett utvidgat producentansvar för plast, menar verket att de föreslagna åtgärderna i princip kan vara ändamålsenliga, men att deras träffsäkerhet, effektivitet och medförda administrativa börda bör utredas närmare, liksom frågan om en sådan åtgärd i stället bör införas på europeisk nivå. I brist på genomförbarhet på europeisk nivå bör det säkerställas att eventuella åtgärder på nationell nivå inte snedvrider konkurrensen mellan utländska och inhemska företag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit ekonområdet Mark Bernard.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten